

Не для продажу. Копіювання і безкоштовне розповсюдження дозволяється.

Вітаємо в Чехії

УКР

Вам тут раді. Ви в безпеці. Ви разом із нами.

www.vitaemo.cz

Важливі номери телефонів

Цілодобовий телефон МВС Чехії
для допомоги людям з України:

+420 974 801 802

Єдиний європейський номер
екстреної допомоги:

Поліція: **158**

Швидка допомога: **155**

Пожежна: **150**

Міська поліція: **156**

Текст: Jura Ibl, Jiří Toman

Переклад: Anna Tokarenko

Словник фраз: Biba Machatová, Anna Tokarenko

Ілюстрація: Lina Skorobogatchenko

Дизайн: Jiří Toman / Sudetype

Версія 1.0, березень 2022 року.

Mohu použít... [Могу поужит...]	Можу скористатися... [Možu skorystatys'a...]
Můžete mi pomoci? [Можете ми допомогти?]	Можете мені допомогти? [Možete meni dopomohty?]
Zavolejte pomoc, prosím [Заволейте помоу, просім]	Покличте на допомогу, будь ласка [Poklyčte na dopomohu, bud' laska]
Mohu vás poprosit... [Могу вас попросит...]	Можу вас попросити... [Možu vas poprosyty...]
Prosím [Просім]	Будь ласка [Bud' laska]
Děkuji [Декуй]	Дякую [D'akuju]
Není zač [Нені зач]	Нема за що [Nema za ščo]
Pro mě [Проміньте]	Вибачте [Vybačte]
Ano [Ано]	Так [Tak]
Ne [Не]	Ні [Ni]
V pořádku/v pohodě [В порядку/в погоде]	Усе добре [Use dobre]
Špatně [Шпатне]	Погано [Pohano]
Policie [Поліція]	Поліція [Policija]
Doktor [Доктор]	Доктор [Doktor]
Hasiči [Гасічі]	Пожежні [Požežni]

Основна інформація

Вам нема чого боятися. Ви можете залишатися у Чехії ще як мінімум три роки, і вам тут нададуть медичне та соціальне страхування. Потрібно просто зареєструватися у відповідних державних установах — усю необхідну інформацію ви знайдете на сайті **www.nasiukrajinci.cz** (також українською мовою). Офіційні інструкції можна знайти на сайті Міністерства внутрішніх справ (www.mvcr.cz).

Чеська віза видається **безкоштовно** усім жителям України.

Зверніть увагу! Деякі шахраї намагаються скористатися ситуацією і обманюють приїжджих стверджуючи, що для в'їзду в Чехію необхідно сплатити збір (або дати хабар). Це неправда!

Тисячі людей зараз стараються, щоб ви тут знайшли достойну домівку и щоб ви були в безпеці. Наша країна, міста і некомерційні організації допоможуть забезпечити вас житлом, предметами першої необхідності і захистом. Багато чеських компаній вам також із радістю запропонує роботу.

Головним місцем чеської допомоги Україні є веб-сайт www.pomahujukrajine.cz (чеською мовою), яким керує консорціум неурядових організацій, що працюють із мігрантами. Міжнародний волонтерський портал для допомоги із поселенням людей з України знаходиться за адресою www.shelter4ua.com/ua (українською мовою).

Český rozhlas (Чеське радіо, надійний громадський ЗМІ) підготувало україномовну передачу, яку ви можете слухати онлайн на сайті www.mujirozhlas.cz/ukrajina або в мережі DAB. Чеському радіо також належить сервер новин на iRozhlas.cz (чеською мовою).

Громадським ТБ є Česká televize (Чеське телебачення), якому належить декілька каналів, в тому числі спеціальні канали новин чи дитячі передачі (детальніше за адресою www.ceskatelevize.cz). Інші ЗМІ є приватними, але новини вони висвітлюють переважно об'єктивно та достовірно. З обережністю потрібно ставитися тільки до інформації на менших сайтах.

Додаткову інформацію (включаючи конкретні рекомендації у вашому місті) можна знайти на сайті ucm.mapotic.com.

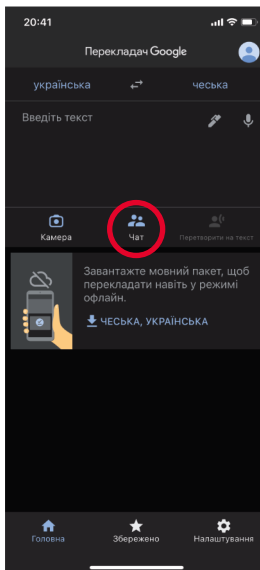
Чеська / čeština Вимова / ukrajinská výslovnost	Українська / ukrajinština Вимова для чехів / výslovnost
Dobrý den [Добрі ден]	Добрий день [Dobryj den']
Ahoj [Агої]	Привіт [Pryvit]
Na shledanou [На сhledану]	До побачення [Do pobačennja]
Jmenuji se... [Йменуї се...]	Мене звати... [Mene zvaty...]
Jsem z Ukrajiny [Йсем з України]	Я з України [Ja z Ukrajiny]
Nemluvím česky [Немлувім чеськи]	Не говорю чеською [Ne hovor'u čes'koju]
Mluvím anglicky/německy [Млувім англіски/німецькі]	Говорю англійською/ німецькою [Hovor'u anhlijs'koju/nimes'koju]
Ztratil/ztratila jsem doklady [Зтрапіл/зтрапіла йсем папіри]	Я загубив/загубила документи [Ja zahubyv/zahubyla dokumenty]
Nerozumím [Нерозумім]	Не розумію [Ne rozumiju]
On/ona nerozumí [Он/она нерозумі]	Він/вона не розуміє [Vin/vona ne rozumije]
Mluvte, prosím, pomalu [Млувте, просім, помалу]	Говоріть, будь ласка, повільно [Hovorit', bud' laska, povil'no]
Ještě jednou, prosím [Єште єдноу, просім]	Ще раз, будь ласка [Šče raz, bud' laska]
Co znamená... [Цо знамена...]	Що означає... [Ščo označaje...]
Jak se řekne... [Як се ржекне...]	Як сказати... [Jak skazaty...]

Основні чеські фрази

Чеську мову не можна назвати легкою, і ми розуміємо, що її опанування потребує якийсь час. Для того, щоб ви себе почували комфортніше під час спілкування, достатньо знати хоча б кілька основних фраз. Це також буде приємно усім, з ким ви захочете поговорити. Нижче наводимо основні слова і фрази, які можуть знадобитися з першого ж дня. Для решти є перекладач Google (translate.google.com) або чеський сайт seznam.cz (slovník.seznam.cz), який також містить вибрані фрази та синоніми.

Інші фрази можна знайти на сайті www.movapp.cz.

Порада: Завантажте додаток Перекладач Google в Google Play або в Apple App Store. Після відкриття додатку вкажіть, які мови ви хочете використати для перекладу, і натисніть кнопку «Чат». Дайте додатку дозвіл використовувати мікрофон. Утримуючи значок мікрофона в нижньому куті, вимовіть те, що вам потрібно сказати. Додаток вголос відтворить переклад. І зворотньо.

Практичні поради на перший час

Мова

Хоча чеська мова і належить до слов'янських, багато місцевих людей не зрозуміє українську чи російську мову (і не зможе прочитати кирилицю). В старшого покоління вивчення російської мови було обов'язковим, але, на жаль, вони її не використовували протягом десятиліть. Тому для спілкування ми радимо вивчити кілька основних фраз чеською мовою, а далі використовувати Перекладач Google в режимі «Чат» — він відмінно працює в обидвох напрямках перекладу (чесько-українському та українсько-чеському).

Основні фрази знайдете в окремому розділі в кінці брошури.

Майте, будь ласка, на увазі, що більшість людей, на жаль, не зможе відрізнити українську мову від російської — і, враховуючи історично складні стосунки між Чехією та Росією, ваша мова може не завжди сприйматися позитивно, хоча в нинішній ситуації це може швидко змінитися.

Молоде покоління добре володіє англійською мовою, і, особливо в прикордонних районах, розповсюджене базове знання німецької мови.

Порада: Для перекладу довгих текстів з російської мови на англійську (і зворотньо) найкращим веб-сервісом є www.deepl.com.

Громадські місця та деякі обмеження

Куріння заборонено у всіх ресторанах, на зупинках громадського транспорту та у більшості закритих приміщень. Деякі міста також обмежують розпивання алкоголю в громадських місцях.

Вночі заборонено шуміти після 22:00; в той самий час закінчуються і більш галасливі заходи під відкритим небом, якщо на них немає спеціального дозволу.

Телефонний зв'язок та інтернет

Міжнародний код Чехії: +420.

На більшій частині території є добре покриття мобільного зв'язку для дзвінків і для доступу в інтернет. В Чехії є три головні оператори — O2, T-mobile і Vodafone (а також декілька невеликих віртуальних операторів). SIM-картки із передплатою можна також придбати у супермаркеті або у газетному кіоску, де можна і поповнити рахунок. Порівняння тарифів карток із передплатою можна знайти за адресою www.skrblik.cz/telefon/predplacene-karty/ (чеською мовою).

Усі оператори також надають послуги мобільного інтернету. Однак, згідно із європейськими стандартами, це досить дорого, тому ми радимо використовувати загальнодоступні мережі Wi-Fi в ресторанах, кафе, торгових центрах і т.д. (іноді вам доведеться дізнатися пароль в обслуговуючого персоналу).

Порада: Не бійтеся питати в спеціалізованих магазинах конкретних операторів — в багатьох з них є спеціальні пропозиції для українців, в тому числі безкоштовні картки із передплатою.

Подорожі

В більшості чеських міст є доступний, безпечний та якісний громадський транспорт. Міжміські залізничні та автобусні перевезення здійснюються різноманітними перевізниками: головним залізничним перевізником є державна компанія České dráhy (хоча ростуть і приватні перевізники, такі як RegioJet, Arriva та Leo Express), а найбільшими автобусними перевізниками є RegioJet та FlixBus, в яких є сполучення і з іншими великими європейськими містами.

Таксі в Чехії значно дорожче, ніж громадський транспорт.

Порада: Усі транспортні сполучення (як міські, так і міжміські) можна безкоштовно знайти на сайті www.idos.cz.

Чехії (та інших країн) для використання без потреби підключення до інтернету. Цей додаток можете також використовувати в якості автомобільного навігатора.

Google Maps (www.google.com/maps) або Apple Maps на пристроях iOS також надають якісну довідкову інформацію.

Доставка готової їжі є в нашій країні доволі розповсюджена (навіть в невеликих містах). Найпопулярніший сервіс — Dáme jídlo (www.damejidlo.cz); у великих містах є доступний і Wolt (www.wolt.cz).

Доставка покупок є також дуже розповсюджена — ви можете скористатися послугами Kosik.cz або Rohlik.cz; мережа магазинів Tesco також здійснює доставку на сайті www.itesco.cz.

Найбільшим чеським сайтом для покупки електроніки та інших споживчих товарів є www.alza.cz, проте на сайтах для порівняння цін www.heureka.cz та www.zbozi.cz можна знайти набагато більше пропозицій від різноманітних інтернет-магазинів, включно із їхніми рейтингами надійності. Для купівлі товарів, що перебували у використанні, можете скористатися сайтами www.bazos.cz, www.sbazar.cz та www.aukro.cz.

Порада: Більшість сайтів, звісно, буде чеською мовою. Російські (а тим більше українські) переклади зустрічаються рідко. Тому ми радимо використовувати перекладач Google для автоматизованого перекладу — просто введіть translate.google.com, перейдіть на вкладку «Веб-сайти» і скопіюйте туди посилання на сайт, який ви хочете перекласти.

Сміття

Чехи люблять сортувати своє сміття — часто можна зустріти окремі контейнери для змішаних відходів (чорні контейнери та баки), для пластика (жовті контейнери), для паперу (сині контейнери) або для скла (зелені/білі контейнери). В деяких місцях ви також знайдете контейнери для електроніки, картонних упаковок з-під напоїв, металів або непотрібного одягу. Детальнішу інформацію можна знайти на сайті www.samosebou.cz (чеською мовою).

Чеський інтернет

Чехія — країна інтернету, особливо коли мова йде про покупки. Чеська держава, можливо, зробила не такий вже великий крок у напрямку оцифрування своєї державної адміністрації, проте ви легко знайдете більшу частину важливої інформації на сайтах різноманітних міністерств та урядів.

Пропозиції матеріальної допомоги, репетиторства та житла безпосередньо від чеських громадян та неурядових організацій можна знайти на сайті www.pomahejukrajine.cz/nabidky (чеською мовою).

Для пошуку житла та довгострокової оренди ви можете використовувати сайти www.sreality.cz або www.bezrealitky.cz. Для короткострокового проживання відвідайте сайти www.hotel.cz, www.booking.com або www.airbnb.com. Багато готелів зараз пропонує безкоштовне проживання громадянам України.

Сайт www.jobs.cz можете використовувати для пошуку роботи, www.grason.cz — для короткострокової роботи та www.startupjobs.cz — для роботи у сфері IT та інших технологій. Вакансії на наукові посади публікуються на сайті www.researchjobs.cz/ua/

Сайт www.mapy.cz надає різноманітні мапи — тут міститься найдетальніша інформація, в тому числі пішохідні маршрути і т.д. Цей сайт має і мобільний додаток, в якому можна завантажити безкоштовні мапи цілої

Чехією на машині

В нашій країні є густа мережа доріг із добрим обслуговуванням. Для пересування по автострадах необхідно придбати електронну віньєтку, яку можна купити онлайн на сайті edalnice.cz.

Паркування у великих містах може бути платним — на парковці завжди є паркувальний лічильник, а в деяких містах ви також можете оплатити парковку за допомогою SMS або мобільного додатку (широко розповсюдженим є, наприклад, додаток MPLA). На всякий випадок краще мати із собою якісь монети. Синьою смугою на дорозі позначені паркувальні місця для місцевих зі спеціальним дозволом — на таких парковках не паркуйтеся.

Порада: Супермаркети та торгові центри часто надають можливість безкоштовного короткочасного паркування.

Покупки

Найбільші мережі чеських супермаркетів включають Kaufland, Albert, Billa, Penny, Lidl, Tesco та Globus, а в невеликих містах можна зустріти магазини Coop. В більшості з цих магазинів ви можете знайти продукти харчування, косметичку, побутову хімію, господарські товари і навіть одяг. Якість продуктів харчування суворо контролюється і в різних магазинах не дуже відрізняється; ціни також усюди подібні.

В кожному місті ви також знайдете велику кількість маленьких магазинів, пекарень, бакалійних лавок та магазинів із овочами та фруктами, якими володіють люди з в'єтнамської меншини; все більшої популярності набувають і ринки.

Порада: Воду у пляшках купувати не потрібно — водопровідна вода у Чехії дешева та придатна для пиття.

Оплата та зняття готівки в банкоматах

В Чехії майже усюди можна платити карткою (за винятком невеликих магазинів або ринків), та найчастіше оплата здійснюється безконтактним способом — просто прикладіть картку до терміналу, і при оплаті до 500 чеських крон (Kč, CZK) вам навіть не доведеться вводити PIN-код.

Для зняття готівки радимо використовувати банкомати великих чеських банків:

MONEY BANK

Зверніть увагу! Сбербанк втратив свою ліцензію в Чехії, тому не користуйтеся їх банкоматами.

Порада: Деякі банкомати пропонують конвертацію валюти — завжди відмовляйтеся, оскільки це невигідно.

Пункти обміну валют можуть мати невигідні курси або приховані комісії (особливо це стосується туристичних центрів міст). На жаль, українські гривні зараз не конвертуються (обмінники їх не приймають), тому залишіть їх на потім.

В ресторанах та кафе прийнято давати чайові в розмірі приблизно 10% від ціни. Однак якщо ви чайові не залишите, ніхто не буде на вас злитися.

Безпечна природа

Чеська природа є безпечною для людини — тут немає ні ведмедів, ні смертельно небезпечних павуків та рептилій. Кліщі, ймовірно, становлять тут найбільшу небезпеку, а якщо вам пощастить, то влітку на теплих каменях ви можете зустріти і гадюку.

Доступ до природи є абсолютно вільний (якщо тільки територія не позначена знаком «Soukromý pozemek» (приватна власність) або «Zákaz vstupu» (стороннім вхід заборонено). Збір лісових плодів та грибів є також необмеженим, але вирубка лісу є заборонена. Місця, що придатні для купання, зазвичай позначені на картах, але купання не дозволено у ставках та водоймах, що є джерелами питної води (такі місця є завжди позначені на видному місці). Популярність туризму добре ілюструє густа мережа маркованих пішохідних стежок (маркування тут дуже схоже на українське); по цілій країні також прокладені марковані велосипедні маршрути.

Чехи і Росія

Відносини Чехії із Росією визначаються в першу чергу негативним досвідом 1968 року, коли війська Варшавського договору увійшли на територію тодішньої Чехословаччини і згодом окупували її аж до так званої Оксамитової революції 1989 року. Тому відносини Чехії з Росією у довгостроковій перспективі були скоріше негативними. Однак справа є скорше у недовірі та настороженості, ніж у відкритому прояві ненависті. Не дивлячись на те, що в останні роки збільшилася кількість людей, що піддалися прокремлівській пропаганді, переважна більшість чехів безперечно засуджує вторгнення Росії в Україну.

Чехія є діючою парламентською демократією із широким спектром поглядів, тому може статися так, що деякі з наших політиків будуть без розбору висловлюватися в сторону біженців або України. Не переживайте — такі політики становлять лише незначний голос в суспільстві.